

PERBANDINGAN PENGUJARAN KATA-KATA DUA SUBDIALEK
TERENGGANU

RUSIDAH BINTI ABDUL WAHAB

LAPORAN PENYELIDIKAN DISERAHKAN UNTUK MEMENUHI
KEPERLUAN BAGI IJAZAH SARJANA PENGAJIAN BAHASA
MODEN

FAKULTI BAHASA DAN LINGUISTIK
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR

MAC 2010

UNIVERSITI MALAYA

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Nama : **RUSIDAH BINTI ABDUL WAHAB**

No. K.P: **751118-11-5354**

No. Pendaftaran/Matrik : **TGA 020060**

Nama Ijazah : **SARJANA PENGAJIAN BAHASA MODEN**

Tajuk Kertas Projek/Laporan Penyelidikan/Disertasi/Tesis (“ Hasil Kerja ini”):

PERBANDINGAN PENGUJARAN KATA-KATA DUA SUBDIALEK TERENGGANU

Bidang Penyelidikan : **SOSIOLINGUISTIK**

Saya dengan sesungguhnya dan sebenarnya mengaku bahawa:

- (1) Saya adalah satu-satunya pengarang/penulis Hasil Kerja ini;
- (2) Hasil Kerja ini adalah asli;
- (3) Apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hakcipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hakcipta telah dinyatakan dengan sejelasnya dan secukupnya dan satu pengiktirafan tajuk hasil kerja tersebut dan pengarang/penulisnya telah dilakukan di dalam Hasil Kerja ini;
- (4) Saya tidak mempunyai apa-apa pengetahuan sebenar atau patut semunasabahnya tahu bahawa penghasilan Hasil Kerja ini melanggar hakcipta hasil kerja yang lain;
- (5) Saya dengan ini menyerahkan kesemua dan tiap-tiap hak yang terkandung di dalam hakcipta Hasil Kerja ini kepada Universiti Malaya (“UM”) yang seterusnya mula dari sekarang adalah tuan punya kepada hakcipta di dalam Hasil Kerja ini dan apa-apa pengeluaran semula atau penggunaan dalam apa jua bentuk atau dengan apa jua cara sekalipun adalah dilarang tanpa terlebih dahulu mendapat kebenaran tertulis dari UM;
- (6) Saya sedar sepenuhnya sekiranya dalam masa penghasilan Hasil Kerja ini saya telah melanggar suatu hakcipta hasil kerja yang lain sama ada dengan niat atau sebaliknya, saya boleh dikenakan tindakan undang-undang atau apa-apa tindakan lain sebagaimana yang diputuskan oleh UM.

Tandatangan Calon

Tarikh

Diperbuat dan sesungguhnya diakui di hadapan,

Tandatangan Saksi

Tarikh

Nama: **PROF. MADYA DR. UMAIYAH HAJI OMAR**

Jawatan : **PROFESOR MADYA**

ABSTRAK

Penyelidikan ini bertujuan untuk melihat perbezaan dalam pengujaran kata-kata penduduk di Kampung Surau Panjang dan Kampung Atas Tol yang terletak di Mukim Pengadang Buluh, Daerah Kuala Terengganu, Terengganu dan kesan dari pergaulan luas yang menyebabkan berlakunya peralihan pengujaran dengan menggunakan pendekatan perbandingan.

Hasil kajian menunjukkan bahawa bunyi akhiran /a/ dalam dialek Terengganu Standard (atau /au/ dalam Bahasa Malaysia Standard) bersejajaran dengan bunyi /ɔ/ di Kampung Surau Panjang dan bunyi /a/ di Kampung Atas Tol. Perbezaan ini disebabkan oleh faktor pergaulan luas informan, yang dianalisis melalui aspek peringkat umur, kepelbagaian taraf pendidikan dan status ekonomi.

Peralihan bunyi pengujaran lebih ketara di Kampung Surau Panjang yang mewakili 34.38% dari golongan dewasa dan 68.75% golongan muda, manakala di Kampung Atas Tol pula masing-masing 28.12% dan 43.75%. Bagi golongan berpendidikan tinggi di kedua-dua kampung peralihan bunyi pengujaran berlaku sebanyak 75% di Kampung Surau Panjang dan 34.38% di Kampung Atas Tol. Sementara bagi golongan berpendapatan tinggi pula peralihan bunyi pengujaran melibatkan 71.88% di Kampung Surau Panjang dan 37.50% di Kampung Atas Tol.

Perbezaan pengujaran dan peralihan bunyi wujud di dalam mukim kajian di kedua-dua kampung yang berlainan ini disebabkan oleh pengaruh subdialek iaitu Kuala Terengganu dan Hulu Terengganu.

ABSTRACT

This is a study on the variation at utterances of residents in Kampung Surau Panjang and Kampung Atas Tol in Mukim Pengadang Buluh, located in Daerah Kuala Terengganu, Terengganu, and effects of social interaction on the sound change of their utterances using comparative approach.

It is found that final vowel phoneme /a/ in Terengganu dialect (or /au/ in Standard Malay) corresponds with /ɔ/ in Kampung Surau Panjang and /a/ in Kampung Atas Tol. The difference can be attributed to social interaction from the aspects of age, education and economic status of respondents.

Sound shift was observed to be predominant in Kampung Surau Panjang, 34.38% in the middle age group and 68.75% in youths, in Kampung Atas Tol 28.12% and 43.75% respectively. The shift also occur within the educated groups in both villages with 75% in Kampung Surau Panjang and 34.38% in Kampung Atas Tol, and within the higher income groups with 71.88% in Kampung Surau Panjang and 37.50% in Kampung Atas Tol.

Variation in utterances and sound shift or change which happened in the two villages which are located in the same mukim can be attributed to the influence of neighbouring sub dialects i.e. Kuala Terengganu and Hulu Terengganu.

DEDIKASI

BISMILLAHIRRAHMANIRRAHIM

Untukmu tuhanKu yang dicintai.....

*Di dalam cahayaMu Tuhan,
Kuharap petunjukMu,
Di dalam sinaran purnama,
Ku mohon keampunan,
Moga terlerai segala dosa-dosaku,
Mogaku jadi hamba yang bersyukur.*

*Setulus kasih sayang dan kecintaan
Ku kalungkan kepada
Ayah dan emak tersayang,
Hj Abdul Wahab dan Hajah Teh Hj Ismail
Semoga kalian diberkati oleh Allah.*

*Sekalung kecintaan dan kasih sayang
Buat suami tercinta
Mohamad Zamri
dan jantung hatiku
Mohamad Darwisy Iman & Nur Dini Qaisara
Kalian penyeri hidupku*

*Seutus doa dan seharum kasih buat kakak dan adik..
Kak Ja, Mek Zie, Mat Jib, Eka
Awang, Bob, Sala dan Adik
Semoga ikatan persaudaraan dan jalinan kasih kita berkekalan*

PENGHARGAAN

“ Sekapur Sirih Sekacip Pinang”.

Alhamdulillah...dipanjatkan setinggi kesyukuran ke hadrat Ilahi kerana dengan limpah kurnia dan keizinanNya, telah memberi kekuatan kepada saya untuk menyiapkan laporan penyelidikan ini. Sesungguhnya tanpa pertolongan dan rahmat daripada Allah, saya tidak mampu untuk meneruskan cabaran untuk menyiapkan kajian ini.

Setelah mengharungi pelbagai cabaran dan dugaan, kajian ini akhirnya dapat juga disiapkan. Di kesempatan ini, saya ingin merakamkan sekalung penghargaan kepada pihak-pihak yang terlibat dalam membantu menyiapkan kajian ini.

Buat pertamanya, saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih yang tidak terhingga kepada penyelia yang dihormati dan dikasihi iaitu Prof Madya Dr Umayah Haji Omar dan keluarganya, yang telah banyak memberi bimbingan dan tunjuk ajar serta bantuan sama ada dari segi idea dan tenaga. Sesungguhnya tanpa bantuan beliau, sukar untuk saya menyiapkan kajian ini. Hanya Allah sahaja yang dapat membalas jasa baik beliau.

Buat kakitangan di Jabatan Ijazah Tinggi, Fakulti Bahasa dan Linguistik terima kasih di atas keprihatinan, kerjasama, dan bantuan yang dihulurkan selama ini. Hanya Allah S.W.T yang dapat membalas segalanya.

Terima kasih buat keluarga tersayang, ayah, mak, kakak dan adik-adik yang selama ini banyak memberi dorongan dan sokongan dalam menyiapkan laporan penyelidikan ini. Dorongan dan sokongan daripada kalian mencetuskan semangat untuk terus berjaya. Terima kasih sekali lagi atas pengorbanan, kasih sayang dan perhatian yang diberikan selama ini.

Teristimewa buat suami tercinta Mohamad Zamri bin Tawang serta anak-anak tersayang Mohamad Darwisy Iman dan Nur Dini Qaisara. Segala pengorbanan, kasih sayang dan pengertian kalian amat bermakna dan bererti dalam meneruskan perjuangan ini. Semoga ikatan yang terjalin akan terus berpanjangan dalam keredhaan Allah S.W.T. InsyaAllah.

Rusidah Abdul Wahab

KANDUNGAN

	Halaman
PERAKUAN PELAJAR	ii
ABSTRAK	iii
ABSTRACT	iv
DEDIKASI	v
PENGHARGAAN	vi
KANDUNGAN	viii
SENARAI PETA	xiii
SENARAI RAJAH/JADUAL	xiii
SENARAI GRAF	xiv

BAB 1 :   PENDAHULUAN

1.0	Pengenalan	1
1.1	Latar Belakang Dialek Terengganu	2
1.2	Permasalahan Kajian	5
1.3	Objektif Kajian	7
1.4	Kepentingan Kajian	9

1.5	Batasan Kajian	9
1.6	Soalan Penyelidikan	11
1.7	Sorotan Kajian yang Berkaitan	11
1.7.1	Pengenalan	11
1.7.2	Kajian Oleh Pengkaji Barat	12
1.7.3	Kajian Oleh Pengkaji Tempatan	13
1.8	Definisi Konsep	17
1.8.1	Konsep Dialek	17
1.8.2	Konsep Fonologi	19
1.8.3	Konsep Leksikal	20
1.9	Kesimpulan	21

BAB 2: VOKAL DAN KONSONAN DIALEK TERENGGANU

STANDARD

2.0	Pengenalan	22
2.1	Fonem Vokal Dialek Kuala Terengganu	23
2.1.1	Carta Vokal Dialek Kuala Terengganu	23
2.1.2	Penghasilan Fonem Vokal Dialek Kuala Terengganu	24

2.1.3	Penyebaran Fonem-Fonem Vokal Dialek Kuala Terenggan	25
2.2	Fonem Konsonan Dialek Kuala Terenggan	30
2.2.1	Penghasilan Fonem Konsonan Dialek Kuala Terenggan	31
2.2.2	Penyebaran Fonem-Fonem Konsonan Dialek Terenggan	32
2.2.2.1	Konsonan Plosif	32
2.2.2.2	Konsonan Afrikat	35
2.2.2.3	Konsonan Frikatif	36
2.2.2.4	Konsonan Lateral Alveolar Bersuara	38
2.2.2.5	Konsonan Nasal	39
2.2.2.6	Konsonan Semi Vokal	41
2.2.2.7	Konsonan Hentian Glotis	42
2.3	Diftong Dialek Kuala Terenggan	42

BAB 3: METODOLOGI KAJIAN

3.0	Pengenalan	45
3.1	Kerangka Teori	45

3.2	Kaedah-Kaedah yang Digunakan oleh Pengkaji	47
3.2.1	Pemilihan Informan	51
3.3	Pemilihan Kampung	55

**BAB 4 : PERBANDINGAN PENGUJARAN KATA-KATA
DUA SUBDIALEK TERENGGANU**

4.0	Pengenalan	56
4.1	Sistem Vokal dan Konsonan Subdialek Terengganu di Kampung Surau Panjang dan Kampung Atas Tol	56
4.2	Perbandingan Vokal dan Konsonan di Kampung Surau Panjang dan kampung Atas Tol serta Dialek Terengganu Standard	57
4.2.1	Vokal	58
4.2.2	Konsonan	61
4.3	Kesimpulan	68

**BAB 5 : ANALISIS FAKTOR PERGAULAN LUAS DALAM ASPEK
PERINGKAT UMUR, TARAF PENDIDIKAN DAN TARAF
EKONOMI TERHADAP PERALIHAN BUNYI**

5.0	Pengenalan	72
5.1	Analisis Faktor Pergaulan Luas Dalam Aspek Peringkat Umur	73

5.1.1	Analisis Faktor Pergaulan Luas Dalam Aspek Peringkat Umur Terhadap Peralihan Bunyi Di Kampung Surau Panjang	74
5.1.2	Analisis Faktor Pergaulan Luas Dalam Aspek Peringkat Umur Terhadap Peralihan Bunyi Di Kampung Atas Tol	76
5.2	Analisis Faktor Pergaulan Luas Dalam Aspek Taraf Pendidikan	78
5.2.1	Analisis Faktor Pergaulan Luas Dalam Aspek Taraf Pendidikan Terhadap Peralihan Bunyi Di Kampung Surau Panjang	78
5.2.2	Analisis Faktor Pergaulan Luas Dalam Aspek Taraf Pendidikan Terhadap Peralihan Bunyi Di Kampung Atas Tol	80
5.3	Analisis Faktor Pergaulan Luas Dalam Aspek Taraf Ekonomi	81
5.3.1	Analisis Faktor Pergaulan Luas Dalam Aspek Taraf Ekonomi Terhadap Peralihan Bunyi Di Kampung Surau Panjang	82
5.3.2	Analisis Faktor Pergaulan Luas Dalam Aspek Taraf Ekonomi Terhadap Peralihan Bunyi Di Kampung Atas Tol	83

BAB 6 : KESIMPULAN

6.0	Pengenalan	85
-----	------------	----

6.1	Kesimpulan	85
	BIBLIOGRAFI	89
	LAMPIRAN 1	Halaman 1 - 2
	LAMPIRAN 2	Halaman 1 - 21
	LAMPIRAN 3	Halaman 1
	LAMPIRAN 4	Halaman 1
	LAMPIRAN 5	Halaman 1

SENARAI PETA

		Halaman
PETA 1.1	Daerah-Daerah di Kuala Terengganu	4
PETA 1.2	Peta Bandar Kuala Terengganu	6
PETA 1.3	Kawasan Kajian (Mukim Pengadang Buluh)	8
PETA 4.1	Kedudukan Kampung di Mukim Pengadang Buluh dan Garis Pemisah antara Bunyi	71

SENARAI RAJAH/JADUAL

Rajah	2.1	Kedudukan vokal dialek Kuala Terengganu	23
Jadual	2.2 :	Cara Penghasilan Fonem Vokal Dialek Kuala Terengganu	24

Jadual 2.3 : Cara Penghasilan Bunyi-bunyi Konsonan Dialek Kuala Terengganu	31
Jadual 3.1 : Kepadatan penduduk kampung Surau Panjang berdasarkan ras dan gender	53
Jadual 3.2 : Kepadatan penduduk kampung Atas Tol berdasarkan ras dan gender	53

SENARAI GRAF

Graf Bar 5.1 : Peratus Bentuk Bunyi Mengikut Umur di Kampung Surau Panjang	74
Graf Bar 5.2 : Peratus Bentuk Bunyi Mengikut Umur di Kampung Atas Tol	76
Graf Bar 5.3: Peratus Bentuk Bunyi Mengikut Taraf Pendidikan di Kampung Surau Panjang	78
Graf Bar 5.4 : Peratus Bentuk Bunyi Mengikut Taraf Pendidikan di Kampung Atas Tol	80
Graf Bar 5.5 : Peratus Bentuk Bunyi Mengikut Taraf Ekonomi di Kampung Surau Panjang	82
Graf Bar 5.6: Peratus Bentuk Bunyi Mengikut Taraf Ekonomi di Kampung Atas Tol	83